

is vooral van belang. Onder invloed van de gebondenheid met de suggestor (eerbied, respect, ontzag, genegenheid) komt nu de suggestie tot stand, doordat de persoon zich vereenzelvigd met de suggestor en nu de inhoud van de suggestie overneemt (identificatie en introjectie).

Somtijds is iemand slechts schijnbaar ontoegankelijk. De gesuggereerde kan namelijk om zijn angst te verbergen, zijn vrees, dat men hem voor suggestibel zal houden, te camoufleren of om aan zijn gevoelens van afkeer jegens de suggestor gehoor te geven, een houding van negatieve suggestibiliteit aannemen. De gesuggereerde meent uit verstandelijke motieven en uit eigen initiatief gehandeld te hebben, hoewel zijn houding in werkelijkheid is bepaald door de invloed van de suggestie. Hij gedraagt zich niet anders dan iemand, die onder de drang van gevoelsmatige factoren gemakkelijk alle suggesties aanvaardt. De negatieve suggestibiliteit kan nog toenemen, als de suggestor moeite doet hem te overtuigen. Op het gebied van de propaganda is dit verschijnsel op grote schaal waar te nemen, de vakliteratuur hield hiermede tot nu toe wellicht niet voldoende rekening. Een afwijzende houding, dat is dus een verwerping van een suggestie, behoeft dus geenszins erop te wijzen, dat de suggestie zich niet zou hebben voltrokken. Integendeel.

Men spreekt van een positieve suggestibiliteit, wanneer de gesuggereerde in een ja-houding staat ten opzichte van de suggestor en van een negatieve, wanneer het op grond van een neen-houding tot een verwerping (repudiatie) is gekomen (*Erwin Straus*). Analooft geldt voor de positieve en negatieve autosuggestibiliteit.

Noch ten aanzien van de gesuggereerde, noch ten aanzien van de suggestor is het mogelijk karakteristika van de persoonlijkheid aan te wijzen. De meerdere geschiktheid tot het aannemen van suggestie bij masochistische karaktertrekken is uit het voorafgaande duidelijk; voorts zullen een verhoogde neiging tot identificatie, gepaard aan een zwak ontwikkeld individualiteitsbesef (persoonlijkheidszwakte in de zin van *Carp*), een geringe kritiek en oordeelszwakte iemand eerder tot het aannemen disponeren. Het voornaamste echter blijft ook hier de relatie tussen gesuggereerde en suggestor en de instelling van de eerstgenoemde ten aanzien van de inhoud van de suggestie, welke instelling van situatie tot situatie wisselt en waarbij, gelijk bij de hypnose vooral het geval is, het ideale IK ook in het geding komt.

En thans de autosuggestie. Hier bespeelt het individu zijn eigen affectieve belevingswereld. Wij zouden de autosuggestie — overeenkomstig de suggestie — willen verdelen in een onopzettelijke en in een opzettelijke vorm.

Bij de onopzettelijke autosuggestie werkt het onbewuste geestesleven, dat verbindingen onderhoudt met het driftleven, als autosuggestor. De bewuste delen van het IK worden nu van het onbewust be-

Verloskunde van de huisarts

Nu per 31 december 1958 de enquêtering van het onderzoek „De verloskunde van de huisarts” ten einde loopt en zijn tweede fase, die van bewerking en straks de uitwerking van de verzamelde gegevens, ingaat, wil de studiegroep graag nu reeds alle deelnemers aan dit onderzoek danken voor hun medewerking. Immers, zonder de individuele medewerking en de goede wil tot samenwerking is een ieder groot opgezet onderzoek, zoals het onderhavige, tot mislukking gedoemd.

Dat de wetenschappelijke waarde van dit onderzoek ook elders waardering heeft gevonden, moge blijken uit het feit, dat de Stichting T.N.O. ons een subsidie heeft toegezegd, waardoor uitwerking en publicatie van de verzamelde gegevens mogelijk wordt. Weldra zult u een bericht vinden over een nieuw onderzoek betreffende een orale zwangerschapstest, dat onze studiegroep zich voorstelt te beginnen. Bovendien zijn wij begonnen met de basis te leggen voor een nieuw onderzoek, dat waarschijnlijk op een even brede basis als het verloskundig onderzoek zal worden opgezet en waaraan wij hopen dat alle oude deelnemers en nog vele nieuwe zullen participeren.

De studiegroep verloskunde van de huisarts zal zich nu binnenskamers terugtrekken en hoopt u binnen niet al te lange tijd van haar resultaten op de hoogte te kunnen stellen.

H. A. J. VERHAGEN,

Secretaris studiegroep

„Verloskunde van de huisarts”

levende subject uit gesuggereerd. De persoon is zich van de afloop van dit psychisme, waarbij het IK door het eigen Zelf, dat buiten het Ik staat, wordt beïnvloed, volmaakt onbewust; in de toestand van verlaagd bewustzijn komt het gebeuren gemakkelijker tot stand.

Bij de opzettelijke autosuggestie zijn de verhoudingen enigszins ingewikkelder. De mens heeft dan geleerd, dat hij zich zelf kan beïnvloeden en doet dit doelbewust. Bij onwillekeurige autosuggestie is er van een bewuste doelgerichtheid geen sprake; daar is de mens „slachtoffer” van zijn autosuggestie. Bij de willekeurige autosuggestie echter is de bewuste wil er op gericht, dat het gebeuren tot stand komt. In eerste instantie is het nu het bewuste IK, het bewuste deel van de persoonlijkheid, dat autosuggestor (liever autogestor) is. Van hier uit komt de wens, de opzet, het doel, het plan, een verandering te bewerken, bijvoorbeeld de waarneming van pijngevoel min of meer tot verdwijning te brengen of wel omgekeerd een waarneming, die eerst